

PATVIRTINTA
Panevėžio gamtos mokyklos
direktoriaus 2016 m. gegužės 23 d.
įsakymu Nr. VĮ- 56

PANEVĖŽIO GAMTOS MOKYKLA
BENDROJI NEFORMALIOJO EKOLOGINIO ŠVIETIMO PROGRAMA
„ELGIUOSI ATSAKINGAI – TAUSOJU GAMTĄ – KURIU ATEITĮ“

I BENDROSIOS NUOSTATOS

Švietimo teikėjas, programos rengėjas ir vykdytojas:

Panevėžio gamtos mokykla, biudžetinė įstaiga, Smėlynės g. 171, Panevėžys LT-37450, neformaliojo vaikų švietimo mokyklų grupė

Užsiėmimus gali organizuoti ir vesti pedagogas, kuris atitinka Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro patvirtintų Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo nuostatas bei Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatų reikalavimus, taikomus mokytojo, vyresniojo mokytojo, mokytojo metodininko ar mokytojo eksperto kvalifikacinei kategorijai ir atitinkamam kompetencijų lygmeniui

Trukmė

Vieneri mokslo metai (rugsėjo 1 d. – gegužės 31 d.).

Apimtis

35 savaitės, 70-140 val., (2-4 savaitinės val.), dirbant 1-2 kartus per savaitę.

Tikslinė grupė

Programa skirta 16- 19 metų mokiniams, besidomintiems aplinkosauga, ekologija ir laisvai pareiškusiems norą reguliariai dalyvauti neformaliojo vaikų ekologinio švietimo grupių veikloje.

Ugdytinių pritraukimo būdai

Informacija apie siūlomą programą pateikiama Panevėžio miesto savivaldybės internetiniame tinklapyje, mokyklos interneto svetainėje www.gamtosmokykla.panevezys.lm.lt Tėvams bei ugdytiniams veiklos pristatomos mokyklose, socialinės paskirties įstaigose. Būsimieji programos lankytojai kviečiami į mokyklos organizuojamus renginius, akcijas, projektinių veiklų pristatymus, jiems dovanojamos mokyklą reklamuojančios skrajutės. Mokyklos veikla viešinama interneto portaluose, mokyklos „Facebook“ paskyroje, vietinės televizijos laidose bei spaudoje.

Ugdytinių atrankos būdai

Atrankos nėra. Priėmimas į grupę vyksta visus mokslo metus

Ugdomos kompetencijos

Gamtamokslinė sąmoningo veikimo lygmenyje; asmeninės, socialinės, kultūrinės, sveikos gyvensenos, ekologijos ir aplinkos technologijų kompetencijos

Ugdomosios veiklos sritys

Gamta, ekologija, aplinkos technologijos, gamtos apsauga

Paskirtis

Ugdymo procesas siekia mokymosi ir gyvenimo darnos per patirtinį mokymąsi, problemų analizę ir jų sprendimus bendradarbiaujant. Stiprinamos mokinio sveikos gyvensenos ir aplinkos puoselėjimo bei kūrimo vertybinės nuostatos, kurios įvairiomis aktyvios veiklos formomis reiškiasi prasmingoje Žemės išsaugojimo ateities kartoms veikloje. Akcentuojamas patirtinis mokymas(is) – regiono aplinkos pažinimas, informacijos rinkimas, problemų sprendimas, aktyvi tiriamoji veikla. Praktinės, projektinės, tiriamosios veiklos organizuojamos mokyklos edukacinėse aplinkose, kurios palankios mokinių praktinių tiriamųjų darbų atlikimui, patirtinio mokymo(si) organizavimui, gamtosauginių, gamtotyrynių projektų atlikimui, žaliųjų erdvių kūrimui ir tvarkymui. Mokiniai įgyja patirties remtis gamtamokslinė pasaulio samprata ir vertybinėmis nuostatomis, išvelgti įvairių reiškinių ir naujausių technologijų tarpusavio ryšius bei sąsajas su ekologiniais, ekonominiais, socialiniais ir kultūriniais visuomenės raidos aspektais.

II TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas

Ugdyti sąmoningą, atsakingą, sveiką, ekologinėmis kompetencijomis pasižymintį asmenį, gebantį aktyviai veikti, siekiant sveikos aplinkos išsaugojimo ir kūrimo

Uždaviniai

1. Sudaryti sąlygas mokiniams nuosekliai domėtis aplinkos technologijų inovacijomis, realizuoti savo gebėjimus aplinkos technologijų kūrybiniuose darbuose, įgyvendinant žaliųjų rekreacinių zonų tvarkymo, apželdinimo projektus
2. Organizuoti ugdymo procesą mokymosi erdvėse, įgalinančiose ugdyti praktinius sveikos aplinkos kūrimo ir puoselėjimo gebėjimus
3. Ugdyti tvirtas mokinio sveikos gyvensenos ir aplinkos puoselėjimo bei kūrimo vertybines nuostatas, kurios įvairiomis aktyvios veiklos formomis reikštųsi prasmingoje Žemės išsaugojimo ateities kartoms veikloje

III TURINYS METODAI IR PRIEMONĖS

„Aplinka ir žmogus“ (30/60 val.): Žmogaus gyvenamoji aplinka, žmogaus poveikis aplinkai ir jo atsakomybė. Aplinkos tausojimas, aplinkosauginis praktinis žmogaus aktyvumas, aplinkosauginės problemos ir jų sprendimo būdai. Aplinkosauga prasideda namuose. Vartotojiškos veiklos pasekmės. Atsinaujinantys ir neatsinaujinantys energijos šaltiniai. Biotiniai ir abiotiniai veiksniai, jų reikšmė žmogui. Žmogaus ekologinė niša. Oro, vandens, dirvožemio tarša ir apsauga. Žemės ūkio pažanga: už ir prieš. Ekologinė ir gamtinė žemdirbystė. Tiriamoji veikla: su oru, vandeniu, taršos šaltiniais. Dirbtinės ir natūralios medžiagos artimoje žmogaus aplinkoje. Stebėjimai ir tyrimai su medžiagomis, jų žaliavomis. Vaistiniai, aliejiniai, pluoštiniai, dekoratyviniai augalai mūsų aplinkoje. Kraštovaizdis. Kultūrinis kraštovaizdis, kūrimo būdai pasitelkiant IT. Augalų reikšmė kraštovaizdžio formavime. Alpinariumo projektavimas, įrengimas. Mažosios architektūros elementų dermė. Individualios gyvenamųjų namų aplinkos formavimo projektiniai darbai. Žaliųjų erdvių kūrimas nepažeidžiant natūralistinio vientisumo. Gamtamokslių pranešimų rengimas. Bendravimo ir bendradarbiavimo projektai su vietos bendruomenėmis. Ekoverslo pagrindai.

„Pasauliu dalijamės su augalija ir gyvūnija“ (20/40 val.): Biologinė įvairovė, apsauga. Augalų karalystė. Augalų reikšmė gyvūnams ir žmogui. Artimosios aplinkos augalai. Gyvūnų karalystė. Bestuburių gausybė. Stuburinių įvairovė ir paplitimas. Nykstantys ir saugomi augalai ir gyvūnai. Gyvūnai šalia mūsų, gyvūnų elgsenos stebėjimas. Bitininkystės pagrindai: bendruomeninis bičių gyvenimas, tarpusavio ryšiai, bitininkavimo būdai ir ypatybės. Bičių sveikatos klausimai ir bičių sauga. Natūralios ir dirbtinės ekosistemos. Miško ekosistemos mitybiniai ryšiai. Pievos ekosistemos organizmai ir jų tarpusavio ryšiai. Vandens ekosistemos. Agroekosistemos kūrimas. Ekologinė kultūra. Nori išsaugoti gamtą - imkis veiksmų. Invazinės augalų ir gyvūnų rūšys mūsų aplinkoje, kovos būdai. Gyvenimas dirvoje, gyvūnų įtaka dirvodarai, kalifornijos sliekų nauda. Ekologinė projektinė veikla: projekto rengimas ir įgyvendinimas mokykloje arba savo namuose. Tyrėjo etika. Tyrimų, susijusių su augalais ir gyvūnais, modeliavimas ir vykdymas

„Sveikata- turtas, kuriuo reikia rūpintis“ (15/30 val.): Organizmas – darni organų ir organų sistemų visuma. Visuomenės sveikata. Sveika gyvensena.

Aktyvi sveikos gyvensenos sklaida. Maistas, vanduo, mineralinės medžiagos, vitaminai. Sveikos mitybos piramidė. Medžiagų ir energijos apykaita. Mitybos įtaka sveikatai. Maisto produktai ir priedai. Asmens higiena ir grūdinimasis. Poilsis. Miego higiena. Judėjimo reikšmė augančiam organizmui. Taisyklinga laikysena – įprotis ar būtinybė. Fizinio išsivystymo vertinimas. Žaidimai, sportinės rungtys. Organizmo grūdinimas. Dalyvavimas aplinkos tausojimu ir sveikata besirūpinančiuose visuomeninių judėjimų akcijose. Donorystė, jos reikšmė. Triukšmas, jo poveikis sveikatai. Lytiškai plintančios ligos. Emocijos. Jutimas ir suvokimas. Jutimo organai ir aplinkos pažinimas. Organizmo apsauga ir patirtinis gydymas. Infekciniai susirgimai, profilaktika. Tiriamoji veikla jaunimo sveikatos būklei įvertinti.

„Saugi aplinka” (5/10 val.): Saugios aplinkos kūrimas. Psichologinė sveikata. Patyčių ir smurto prevencija. Žalingų įpročių prevencinė veikla. Saugi buitis. Atsakingas elgesys su ugnimi, elektros prietaisais, cheminėmis medžiagomis, vaistais. Pagalba sau ir draugui nusideginus, susižeidus, apsipylus cheminėmis medžiagomis. Pėsčiojo, dviratininko, vairuotojo atsakomybė ir saugus elgesys mieste ir užmiesčio keliuose. Saugus elgesys su augintiniais ir laukiniais gyvūnais. Nuodingieji augalai ir grybai, elgesys ir pagalba įtarus apsinuodijimą. Saugus poilsis ir darbas, atsakingas darbo įrankių ir priemonių naudojimas. Kenksminga aplinka, profesiniai susirgimai.

Metodai

Jaunieji ekologai, atlikdami tyrimus, sprenddami problemas, mokosi tiriamosios problemos identifikavimo, hipotezės formulavimo, eksperimento strategijos ir metodikos pasirinkimo iki rezultatų analizės, išvadų ir jų panaudojimo problemai spręsti aptarimo. Aktyviai naudojami patirtinio mokymo/si metodai, siejant su situaciniu ugdymu, problemų analize ir sprendimu bendradarbiaujant. Vykdoma aplinkosauginė praktinė veikla mokyklos edukacinėse erdvėse ir už jos ribų, aplinkos tausojimas bei kūrimas sociokultūrinėje aplinkoje, skatinamas mokinio ekologinis aplinkosauginis aktyvumas.

Priemonės, įranga

Užsiėmimai vyksta mokyklos edukacinėse erdvėse arba, pageidaujant grupės nariams ir vadovui, kitose ugdymo įstaigose, su kuriomis sudarytos socialinės partnerystės sutartys. Ieškoma galimybių naudotis mokslo ir edukologinius tyrimus atliekančių partnerių edukacinėmis erdvėmis. Ugdymo tikslais veiksmingai panaudojamos turimos edukacinės erdvės ir priemonės: ekologijos, zoologijos, botanikos klasių metodinė medžiaga ir priemonės, bitininkystės reikmenys ir įrankiai (aviliai, dūminės, bitininko kaltas, specialios dėžės kوریams pernešti, purkštuvėlis, kوریų rėmeliai, vaškinės plokštelės, kوریų atakiavimo stalas, elementari vaško lydymo įranga, medsukis ir kt.), „Žaliosios galerijos“ mokinių kūrybiniai darbai, zoologinė kolekcija „Gyvūnėlių sodas“, augmenijos įvairovė mokyklos aplinkoje, vandens telkiniai, mokyklos daržas, šiltnamis, laužavietė, aplinkosauginės ekspozicijos „Rūšiuoji atliekas – saugai gamtą“, „Gerkime švarų vandenį“, „Kompostuokime“, „Tausokime vandenį“, „Darnus daržas“, „Mūsų medžiai“, „Inkilai – paukščių namai“, veikiantis edukacinis modelis „Naudokime atsinaujinančius energijos šaltinius“ ir kt. Siekiant užtikrinti ugdymą gamtinėje aplinkoje,

užsiėmimai vyksta ir mobiliose lauko klasėse (surenkamos pavėsinės, sulankstomi stalai ir suolai, kt. įranga). Daug dėmesio skiriama mokinių praktinėms veikloms organizuoti, tuo tikslu naudojamos reikalingos medžiagos ir įrankiai, įranga bei prietaisai konkrečioms praktiniams, edukaciniams, kūrybiniais darbams atlikti. Naudojamos šiuolaikinėmis IT priemonėmis: nešiojamaisiais ir planšetiniais kompiuteriais, spausdintuvais, skeneriais, skaitmeniniais fotoaparatais, vaizdo kamera ir interneto kamera, televizoriais su kompiuterine laikmena, garso aparatūra bei kitais įrenginiais. Pažintinės, tiriamosios ir edukacinės veiklos saugumui užtikrinti pagal poreikį naudojamos įvairiais darbo drabužiais, signaliniais rūbais, atšvaitais, higienos priemonėmis ir kt. Grupės sutelktumui ir mokyklos atstovavimui naudojamos kepuraitės, marškinėliai, prijuostės ar kt. su mokyklos atributika. Sporto inventorių, lauko ir stalo žaidimai bei kitos priemonės veiksmingai panaudojamos mokinių fiziniam aktyvumui skatinti ir gerai emocinei būklei palaikyti.

Ugdymo turinio planavimas:

Neformaliojo vaikų švietimo grupės vadovas, vadovaudamasis šia programa ir atsižvelgdamas į mokinio asmenybės ugdymo etapus, mokinių poreikius ir interesus, mokslo metams rengia teminį planą, kuriame išdėsto pateiktoje lentelėje ekologijos ir aplinkos technologijų ugdymo veiklų turinį, veikloms skirtą valandų skaičių, ugdymo gaires bei planuojamus mokinių pasiekimus:

Savaitė	Numatoma užsiėmimo data	Tema	Val. sk.	Ugdymo gairės ir planuojami pasiekimai
1	2	3	4	5
Iš viso val.				

IV PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Dalyvių vaidmuo

Mokiniai atlieka produktyvias ir kūrybines užduotis: įgyvendina projektus, tyrinėja gamtinės aplinkos ar socialines problemas, rengia darbų pristatymus ir pan. Jie ugdo analitinį / kritinį mąstymą, savarankiškumą, atsakingumą, domisi inovacijomis, skatinami aktyviai veikti. Rodo iniciatyvą telkiant vietas

bendruomenę ekologinėms akcijoms įgyvendinti. Realizuodami savo gebėjimus aplinkos technologijų kūrybiniuose darbuose, dalyvauja miesto, šalies ir tarptautiniuose projektuose bei programose ekologijos ir aplinkos technologijų srityje. Įsitraukia į aplinkos tausojimu besirūpinančius visuomeninius judėjimuose, nevyriausybinių organizacijų veiklą.

Pažangos vertinimas

Laukiami mokinių pasiekimai orientuoti į asmeninę pažintinę, gamtotyrinę, socialinę veiklą bei vertybinių nuostatų raidą. Ekologijos ir aplinkos technologijų žinių, gebėjimų ir supratimo vertinimas / įsivertinimas atliekamas stebint praktinių tiriamųjų darbų procesus ir pasiektus rezultatus, atliekant pasitikrinimo užduotis, organizuojant mokinių praktinių darbų aptarimus, kūrybinių ir tiriamųjų darbų pristatymus.

Pasiekimų paliudijimas

Kiekvienam mokiniui sudarytos galimybės būti pripažintam, aktyviai dalyvauti ar organizuoti žaliųjų rekreacinių zonų apželdinimo projektus, atlikti visuomenei naudingą darbą. Mokslo metų pabaigoje mokiniai pristato baigiamuosius kūrybinius / projektinius ar tiriamuosius darbus. Pasibaigus mokslo metams arba renginių metu už asmeninius pasiekimus mokiniai skatinami diplomais, padėkos raštais, prizais.

Išklausiems programą (ne mažiau 60 proc. užsiėmimų) įteikiamas mokyklos direktoriaus patvirtintas programos baigimo pažymėjimas.